

Maria Tamminen

Kaksikulttuuriset parit

Vuorovaikutus parisuhteessa lapsen syntymän jälkeen

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

11.9.2013

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Maria Tamminen Kaksikulttuuriset parit: Vuorovaikutus parisuhteessa lapsen syntymän jälkeen 30 sivua + 2 liitettä Syksy 2013
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Koulutusohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sosionomi (AMK)
Ohjaajat	Lehtori Riikka Tiitta Lehtori Seija Mäenpää
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia kaksikulttuuristen parien välistä vuorovaikutusta lapsen syntymän jälkeen. Tutkimuskysymykset olivat millaista vuorovaikutus on lapsen syntymän jälkeen, onko lapsen syntymä muuttanut parin keskinäistä vuorovaikutusta ja millainen muutos on ollut. Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimi Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n Duo-projekti.</p> <p>Opinnäytetyö tehtiin kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusotteella. Teoria rakentui parisuhteen, lapsen syntymän ja vuorovaikutuksen käsitteistä. Aineiston hankintakeinona käytettiin teemahaastattelua. Haastatteluihin osallistui neljä (4) kahden kulttuurin parisuhteessa olevaa henkilöä, joilla oli haastatteluhetkellä alle kahden (2) vuoden ikäinen lapsi. Aineisto analysoitiin teemoittelun avulla.</p> <p>Haastateltavat kokivat muutosta tapahtuneen keskustelun- ja ristiriitojen aiheissa, oman ja puolison kuuntelemisessa, tunneilmallisessa ja puolison huomioinnissa. Vuorovaikutuksen kannalta merkittävää on parin kahdenkeskeinen aika, jolloin he voivat irtaantua lapsiperhearjesta. Kaksikulttuurisen parin vuorovaikutuksessa korostuu myös puolison ymmärtäminen. Ymmärtämisellä tarkoitetaan kielellisen viestin ymmärtämistä, puolison erilaisen taustan ja elämäntilanteen huomioimista. Vaikka lapsen syntymä vaikuttaa jonkin verran puolisoitten keskinäiseen vuorovaikutukseen, suurempi merkitys on kuitenkin puolisoitten persoonallisuuksilla ja sukupuolieroilla.</p> <p>Johtopäätöksenä voidaan todeta, että lapsen syntymä muuttaa aina jollakin tavalla vuorovaikutusta kaksikulttuurisissa parisuhteissa. Jokainen kahden kulttuurin pari kokee muutokset ja suhtautuu niihin hieman eri tavalla. Puolisoiden tuleekin löytää yhteinen tapa hoitaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhdettaan lapsiperhearjen keskellä.</p>	
Avainsanat	monikulttuurisuus, parisuhde, lapsen syntymä, vuorovaikutus

Author Title	Maria Tamminen Intercultural Couples: Interaction in the Relationship After the Birth of the Child
Number of Pages Date	30 pages + 2 appendices Autumn 2013
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructors	Riikka Tiitta, Senior Lecturer Seija Mäenpää, Senior Lecturer
<p>The purpose of this Bachelor's thesis was to investigate interaction in an intercultural relationship after the birth of a child. The main topics of this study were interaction after the birth of the child, if the interaction changed after the birth and how it changed. My co-operation partner was Duo Project from Multicultural Association Familia Club ry.</p> <p>This thesis was a qualitative study and I collected data for this study by theme interviews. I surveyed four persons in an intercultural relationship and having a child under two. The data were analyzed according to themes. The theory background contained concepts like intercultural relationship, birth of the child and interaction.</p> <p>Interviewees described that talking points or quarrel topics and listening to oneself and one's partner changed with the child. Their emotional life increased and they took their partner into account in a different way than before the child. From the interactional point of view, it is important for the couple to understand each other. The partner was supposed to receive a linguistic message and understand the other's life situation and his or her background. I found that in addition to the child, the partners' characters and sexual distinctions played important roles in the interaction of these intercultural couples.</p> <p>The results lead to the conclusions that interaction in the relationship changes after the child's birth. Every couple experiences it differently. They have to find their own way to take care of their interactive relationship in family life.</p>	
Keywords	multiculturalism, relationship, birth of the child, interaction

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Monikulttuurisuus käsitteenä	1
3	Yhteistyökumppani Duo-projekti	2
4	Kaksikulttuurinen parisuhde	4
4.1	Kun kaksi kulttuuria kohtaa	4
4.2	Parisuhde ja lapsen syntymä	5
5	Vuorovaikutus parisuhteessa	7
5.1	Vuorovaikutus käsitteenä	7
5.2	Puhuminen ja kuunteleminen	9
5.3	Tunteiden ilmaiseminen ja toisen huomioiminen	11
5.4	Ristiriidat ja niiden selvittäminen	12
6	Opinnäytetyön toteutus	14
6.1	Tutkimusongelma	14
6.2	Aineiston hankinta	14
6.3	Aineiston analysointi	16
6.4	Luotettavuus ja eettisyys	17
7	Tulokset	18
7.1	Puhuminen ja kuunteleminen	18
7.2	Tunteiden ilmaiseminen ja toisen huomioiminen	20
7.3	Ristiriidat ja niiden selvittäminen	21
8	Johtopäätökset	23
9	Pohdinta	26
	Lähteet	29
	Liitteet	
	Liite 1. Haastattelupyyntö	
	Liite 2. Teemahaastattelurunko	

1 Johdanto

Kaksikulttuurisuus on ajankohtainen aihe, koska kahden kulttuurin perheiden määrä on jatkuvassa kasvussa. Vuonna 2011 Suomessa asui noin 68 800 perhettä, joissa ainakin toinen puolisoista oli ulkomaalaistaustainen. Kymmenen vuotta aikaisemmin, vuonna 2000, tällaisia perheitä oli vain 36 000. (Tilastokeskus 2012.) Kahden kulttuurin parien määrää voidaan arvioida myös avio- ja avoliittojen kautta. Vuonna 2010 suomalaisten miesten aviopuolisoista kahdeksan prosenttia ja suomalaisten naisten aviomiehistä seitsemän prosenttia oli ulkomaalaistaustaisia. Suomessa kaikista solmituista avioliitoista kolme prosenttia on kahden kulttuurin liittoja. Vuonna 2011 suomalaisen ja ulkomaalaisen välisissä avio- ja avoliitoissa asui yhteensä 87 284 henkilöä. (Lainiala – Säävälä 2012: 15.)

Vuorovaikutusta parisuhteessa on tutkittu jo pitkään. Toimivan vuorovaikutussuhteen tiedetään olevan tärkeää parisuhteen kestävyuden kannalta. (Määttä 2000: 100.) Kun parille syntyy lapsi, tuo se käännekohdan heidän elämäänsä ja mullistaa myös heidän keskinäisen suhteensa (Kontula 2009: 81). Opinnäytetyössä minun tarkoitukseni onkin selvittää millaista vuorovaikutus on kahden kulttuurin parisuhteissa lapsen syntymän jälkeen. Tutkin myös sitä, onko vuorovaikutus muuttunut lapsen myötä, ja millaista tuomuutos on ollut.

Aihe pohjautui työelämäkumppanini, Duo-projektin, tarpeeseen selvittää kaksikulttuuristen parien kokemuksia elämästä lapsen syntymän jälkeen. Toivon työstäni olevan hyötyä myös kaikille sosiaalialan ammattilaisille, jotka kohtaavat työssään kahden kulttuurin pareja. Tavoitteeni onkin tuottaa lisää tietoa kaksikulttuurisista pareista tutkimalla heidän omakohtaisia kokemuksiaan aiheesta. Opinnäytetyöni on toteutettu kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusotteella, ja aineisto on kerätty teemahaastattelumenetelmällä.

2 Monikulttuurisuus käsitteenä

Kirjallisuudessa ja tutkimuksissa puhutaan yleensä monikulttuurisuudesta eikä niinkään kaksikulttuurisuudesta. Monikulttuurisuus on käsitteenä laaja. Sillä voidaan viitata

muun muassa monikulttuuristuvaan yhteiskuntaan, työyhteisöön tai perheisiin. Käsite monikulttuurisuus kertoo, että monet toisistaan poikkeavista kulttuuritaustoista tulevat ihmiset elävät keskenään samassa yhteiskunnassa. Kun puhutaan monikulttuurisuudesta tai kaksikulttuurisuudesta, tulee ensin määritellä mitä kulttuuri on. Kulttuurilla voidaan viitata taiteisiin tai käyttäytymismalleihin. Tässä yhteydessä tarkoitan kulttuurilla yhteisön omaksumia ja tärkeinä pitämiä arvoja. Kulttuurin jäseneksi kasvetaan sisäistämällä yhteisön maailmankatsomus, moraalikäsitys ja tulkinta ihmisen olemassaolon tarkoituksesta. Ihminen toimii ja käsittelee ympäristöään kulttuurinsa kautta. (Huttunen – Löytty – Rastas 2005: 20; Rätty 2002: 42–43.) Esimerkiksi meille on muodostunut käsitys siitä, kuinka liikenteessä toimitaan tai miten vanhempaa henkilöä puhutellaan.

Kulttuuri sanelee myös sen miltä ympäröivä yhteiskuntamme näyttää. Suomessa rakennuksissa on huomioitu vuodenaikojen vaihtelut, kun taas päiväntasaajalla olevat rakennukset on tehty sen alueen ilmaston mukaan. Kulttuuri pitää sisällään niin pienet arkipäiväiset asiat, kuten pukeutumisen ja syömisen, mutta myös näkymättömämmät kokonaisuudet, esimerkiksi yksilön arvomaailman ja näkemyksen naiseudesta tai miehuudesta. Kulttuuri määrittelee elämäämme ja sen, millaisena näemme maailman. Kulttuurin jäsenillä voi olla asioista erilaisia näkemyksiä, joihin on vaikuttanut heidän yksilölliset elämäkokemuksensa. Vaikka kulttuuri kuvastaa yhteisön perinteitä, on se myös jatkuvasti muutostilassa. Muutosta tapahtuu esimerkiksi kahden erilaisen kulttuurin vuoropuhelun seurauksena. (Huttunen ym. 2005: 26; Rätty 2002: 43–44.)

Rädyn (2002: 46-47) mukaan monikulttuurisuudella tarkoitetaan erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista, yksilöiden ja kulttuurien välistä tasa-arvoa sekä yhteisiä sääntöjä ja rajoja. Monikulttuurisessa yhteiskunnassa eri kulttuureista tulevat yksilöt elävät yhdessä tasavertaisina ihmisinä. He muodostavat kokonaisuuden, joka koostuu kulttuurien erilaisista tavoista ja käsityksistä.

3 Yhteistyökumppani Duo-projekti

Duo-projekti on suunnattu kahden kulttuurin pareille ja perheille. Se on Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama, mutta Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n hallinnoima hanke. Monikulttuuriyhdistys Familia Club on perustettu vuonna 1988. Se on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö, joka toimii tällä hetkellä

vain pääkaupunkiseudulla. Familia Clubin toiminnan lähtökohtana on rasismien ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy ja tasavertaisuuden edistäminen. Sen tarkoituksena on toimia maahanmuuttajien ja kantasuomalaisien kohtauspaikkana. Familia toimii eräänlaisena maahanmuuttajien ”äänitorvena” edistämällä heidän kotoutumistaan ja heidän oikeuksiensa toteutumista suomalaisessa yhteiskunnassa. (Familia Club ry n.d.) Yhteiskunnallisen vaikuttamistyön lisäksi järjestö organisoii erilaisia toimintamuotoja jäsenilleen. Merkittävässä roolissa ovat eritasoiset suomen kielen ryhmät, jotka ovat suunnattu ensisijaisesti työelämän ulkopuolella oleville ryhmille, esimerkiksi eläkeläisille ja kotiäideille. Muita toimintamuotoja ovat myös erilaiset kerhot ja retket, joissa toiminnan kautta harjoitellaan suomen kieltä ja tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin. (Familia Club ry n.d.)

Vuonna 2008 yhdistyksessä alkoi Duo-projekti, joka on suunnattu kahden kulttuurin pareille ja perheille. Projektin tarkoituksena on vanhemmuuden vahvistaminen, lapsen terveellisen kasvun tukeminen ja perheiden hyvinvoinnin lisääminen kaksikulttuurisissa perheissä. Sen yhtenä tehtävänä on myös levittää tietoa kahden kulttuurin pareista ja perheistä yhteiskunnassamme. Duon toimintamuotoja ovat nettitoiminta, erilaiset neuvontapalvelut, äiti- ja vauvaryhmät sekä muu vertaistukeen perustuva toiminta. Suuressa osassa toiminnan toteutuksessa ovat vapaaehtoiset, jotka ohjaavat esimerkiksi äiti- ja vauvaryhmiä tai chat-keskusteluja Perheaikaa.fi -internetsivustolla. Duo järjestää vapaaehtoisilleen koulutuksia ja tarjoaa tukea koko vapaaehtoisuusprosessin aikana. Duo myös kouluttaa kahden kulttuurin pariin ja perheiden kanssa työskenteleviä alan ammattilaisia kohtaamaan nämä perheet ja huomioimaan heidän erityispiirteitään. (Duo-projekti n.d.)

Projektin aikana on ollut käynnissä myös perhevalmennusta kaksikulttuurisille pareille. Vanhempainvalmennus on toiminut neuvolan perhevalmennusta täydentävänä toimintana kahden kulttuurin pareille. Vanhempainvalmennusryhmiä on ollut yhteensä 12, joihin on osallistunut 80 kahden kulttuurin paria. Suurin osa osallistujapareista on ollut pareja, joissa toinen suhteen osapuolista on suomalainen ja toinen ulkomaalaistaustainen. Vanhempainvalmennuksen kesto on vaihdellut yhden iltapäivän intensiivisesti työskentelystä aina kolmen illan tapaamisiin. Valmennuksissa on käsitelty kaksikulttuurista vanhemmuutta ja parisuhdetta, lapsen kaksikielisyyttä ja lapsen identiteetin kehittymistä kaksikulttuurisessa perheessä. Yhtenä projektin tuotoksena on kirjoitettu *Rakkautta ja vanhemmuutta kahden kulttuurin perheissä* -opasvihkonen kaksikulttuurisille perheille ja ammattilaisille. Vihkossa kuvataan parisuhteen vaiheita, elämää kulttuurien

välillä ja sitä, miten kolmas kulttuuri rakennetaan. Oppaassa kerrotaan myös siitä, miten lapsen syntymä ja vanhemmaksi tuleminen vaikuttaa perheeseen. Lisäksi siellä tuodaan esiin ajatuksia siitä, miten kaksikulttuurisen lapsen identiteettiä ja kaksikielisyttä voidaan tukea. (Rakkautta ja vanhemmuutta kahden kulttuurin perheessä.)

4 Kaksikulttuurinen parisuhde

Kaksikulttuurisilla pareilla tarkoitetaan liittoja, joissa suhteen osapuolet tulevat eri kulttuureista. Nämä kaksi eri kulttuuritaustan omaavaa henkilöä muodostavat yhdessä niin kutsutun kolmannen kulttuurin, jossa yhdistyy piirteitä molemmista kulttuureista.

Parisuhteita ei ole kahta samanlaista. Jokaisella parilla on kerrottavanaan oma tarinansa. Tämän vuoksi parisuhdetta ei voi tarkastella täysin yleispätevästi. Parisuhde voidaan jakaa kehitysvaiheisiin. Kehitysvaiheiden määrä vaihtelee eri teorioiden mukaan, mutta kaikista niistä löytyy yhtenevät tekijät – rakastuminen, eriytyminen ja kumppanuus. Tässä luvussa esittelen parisuhteen kehitysvaiheita ja sitä, mitä lapsen syntymä merkitsee parisuhteelle.

4.1 Kun kaksi kulttuuria kohtaa

Rakastuminen on osa parisuhteen alkuvaihetta. Rakastuminen aiheuttaa osapuolissa voimakkaan yhteenkuuluvuuden tunteen, elämänilon ja uudesti syntymisen kokemuksia. Rakastumista voidaan kuvata innostuksena, jolloin asiat tuntuvat olevan aina vain paremmin. Tässä vaiheessa ei ole vielä mikään asia muuttunut tavanomaiseksi käytännöksi tai vakiinnuttanut paikkaansa suhteessa. Rakastuttaessa unohdetaan oma yksilöllisyys ja halutaan päästä mahdollisimman lähelle toista ihmistä. Yhteenkuuluvuuden tunne ilmenee muun muassa siinä, kun parit tuntevat tunteneensa toisensa aina tai kun he kuvaavat löytäneensä sielunkumppanin. (Jallinoja 2000: 42–43.)

Rakastuneet tuntevat olevansa samankaltaisia ja kaikki erottavat asiat ovat piilossa taka-alalla. Rakastunut näkee kumppaninsa täydellisenä ja ainutlaatuisena yksilönä. (Jallinoja 2000: 43–44.) Kun kaksi eri kulttuuritaustasta tulevaa rakastuu, eivät toisen etnisyys, kulttuuri tai menneisyys ole tärkeitä asioita. Rakastunut henkilö on innostunut toisen maasta, kulttuurista, suvusta ja perheestä. Häntä viehättää toisen erilaisuus –

ulkonäkö, tuoksu, ajatukset ja tapa puhua. Rakastunut haluaa jakaa kaiken toisen kanssa, eivätkä mahdollisten vaikeuksien, esteiden, omien toiveiden ja tavoitteiden ajattelu tunnu tärkeältä. (Oksi-Walter 2009: 68.)

Rakastumisen tunne kestää suhteissa yleensä siihen asti, kunnes yhteinen arki alkaa. Kaksikulttuurisissa suhteissa rakastuminen voi olla pidempikestoista kuin yhden kulttuurin pareilla. Osaltaan tähän vaikuttaa se, että kumppanin kulttuuri on erilainen kuin se mihin on itse kasvanut. Uuden kulttuurin sisäistäminen vie oman aikansa. Alussa voi olla vaikeaa erottaa mitkä ovat kumppanin persoonallisia piirteitä ja mitkä hänen kulttuuriinsa liittyviä käyttäytymismalleja. (Oksi-Walter 2009: 69.)

Kaksikulttuurisessa parisuhteessa kumppaniin voi luottaa eri tavalla kuin saman kulttuurin liitoissa. Omassa kulttuuriympäristössään tuntee ja tietää tavat kuinka toimia eri tilanteissa, asioissa ja ratkaisujen tekemisissä. Vieraan kulttuurin keskellä täytyy täysin luottaa siihen, että kumppani tietää kuinka toimitaan. Kahden kulttuurin parisuhteissa sitoudutaankin kumppaniin tiiviisti jo suhteen alkuvaiheessa. Sitoutumista tukee muun muassa se, että kumppanista pidetään huolta ihan käytännön arkiasioista, kuten työsaannista, alkaen. Myös yhdessä koetut mahdolliset vaikeat ratkaisut ja tilanteet lujittavat ja edistävät parisuhdetta. (Oksi-Walter 2009: 69–70.)

Kaksikulttuurisessa parisuhteessa kumppanit muovaavat yhdessä kahdesta eri kulttuurista niin sanotun kolmannen kulttuurin. Kolmas kulttuuri on parin oma toimintatapa, jossa yhdistyy asioita molempien kulttuureista. Tällaisia asioita ovat muun muassa arvot, tavat, käsitys sukupuolirooleista, suvusta ja ystäväistä, sisustukseen ja ruokailuun liittyvät asiat ja juhlapyhät. Kolmannen kulttuurin syntymisessä on tärkeää, että molemmat ymmärtävät ja osaavat arvostaa omaa ja toisen kulttuuria. Kolmannen kulttuurin ylläpitämisessä tarvitaan kumppanien aktiivisuutta ja kykyä uudistaa kulttuuria uusien elämänvaiheiden myötä. Yhdessä muodostettu kolmas kulttuuri voi voimaannuttaa perheenjäseniä ja auttaa heitä jaksamaan arjen pyörteissä. (Rakkautta ja vanhemmuutta kahden kulttuurin perheessä 2010: 13–14; Roos 2009: 145–146.)

4.2 Parisuhde ja lapsen syntymä

Perhe rakentuu parisuhteen pohjalta (Jallinoja 2000: 85). Perheen hyvinvoinnin kannalta on tärkeää ymmärtää parisuhdetta, sen käännekohtia ja haasteita. Lapsen syntymä, erityisesti ensimmäisen lapsen, on yksi parisuhteen käännekohtista. Useimmiten pa-

risuhde syntyy halusta olla ja elää toisen kanssa. Lasten hankkiminen tulee ajankohtaiseksi vasta suhteen myöhemmässä vaiheessa. Ennen lapsen syntymää kumppaneiden tärkein ihmissuhde on ollut heidän keskinäinen parisuhteensa. Lapsen syntymän jälkeen suhteeseen tulee kolmas osapuoli, joka tarvitsee molempien vanhempiansa huomiota ja hoivaa. (Kontula 2009: 36; Malinen – Sevón 2009: 153.)

Raskaus ja lapsen syntyminen sijoittuvat parisuhteessa erilaisiin tilanteisiin. Joillekin kyseessä voi olla yllätysraskaus, joka voi ajoittua yhteen useiden muiden muutosvaiheiden, kuten parisuhteen alkuvaiheen, kanssa. Toiset ovat voineet harkita asiaa jo pidemmän aikaa. Tähän harkintavaiheeseen on voinut kuulua pohdintaa siitä, onko minusta vanhemmaksi tai tunnenko riittävän hyvin kumppanini. Toisille tulee paineita hankkia lapsia ympäristöstä, vaikka he eivät olisi itse vielä valmiita tähän. Kaikesta huolimatta lapsen saaminen on suuri asia parisuhteelle ja sen osapuolille. (Kinnunen 2007: 118.)

Pariskunnalla alkaa uusi vaihe heidän yhteisessä elämässään jo ennen lapsen syntymää. Heillä on yhdeksän kuukautta aikaa valmistautua tulevaan vanhemmuuteen ja vähitellen siirtyä parikeskeisestä elämäntavasta perhekeskeiseen. Lapsen syntymä ei tarkoita sitä, että kumppanit erkaantuisivat toisistaan. Raskausaikana kumppaneilla on aikaa vahvistaa suhdettaan ja tutustua toisiinsa entistä paremmin. Tämä auttaa heitä jaksamaan lapsen syntymän jälkeen, jolloin huomion keskipisteenä on parisuhteen sijaan lapsi. (Kinnunen 2007: 118–119.)

Jallinoja (2000: 106) kuvaa lapsen olevan eräänlainen ”kolmas” osapuoli parisuhteeseen, jonka syntymä mullistaa parin aikaisemman yhteiselämän. Lapsen saaminen tuo mukanaan uusia rooleja ja tehtäviä, ja muokkaa vanhoja. Kumppani ei olekaan enää vain puoliso, vaan hän on myös äiti tai isä. Lapsen syntymä vaikuttaa aina jollakin tavalla parisuhteen luonteeseen ja tuo muutoksia myös arkielämään. Muutosta voi tapahtua suhteen laadussa ja koetussa onnellisuudessa. Kumppanit voivat kokea tyytymättömyyttä suhteeseensa ja heidän välinen positiivinen vuorovaikutus voi vähentyä. Myös ristiriidat puolisoitten välillä ja molempien kokema stressin määrä voivat lisääntyä. (Kontula 2009: 36, 81; Malinen ym. 2009: 152–153.)

Muutokset lapsen syntymän jälkeen ovat vahvoja erityisesti naisilla, kun taas miehet saattavat kokea muutokset voimakkaammin myöhemmässä vaiheessa. Jallinoja (2000: 106, 108, 112) mieltää äidin kokemusten vahvuuden johtuvan äidin ja lapsen välisestä

romanttisesta suhteesta. Äiti on sitoutunut toimimaan lapsensa parhaaksi ja viettää paljon aikaa hänen kanssaan. Tämä vuoksi muut asiat, kuten omien tarpeiden tai miehen huomioimisen, saattavat jäädä syrjään äidin elämästä. Muutokset ovat kuitenkin yleisesti lyhytkestoisia, ja vaihtelevat pariskuntien välillä. Joillakin pareilla muutosvaihe vain lisää parisuhteessa koettua onnellisuutta, mutta useille siitä voi muodostua parisuhteen kriisi. (Kontula 2009: 81; Malinen ym. 2009: 152–153.)

Lapsen syntymä muovaa myös puolisoitten keskinäistä parisuhdetta. Ääritapauksessa äiti keskittyy lapseensa niin intensiivisesti, että hänen miehensä jää toissijaiseksi. Mies saattaa reagoida tähän vetäytymällä kauemmas. Jossain vaiheessa puoliset alkavat kuitenkin kaivata enemmän kumppaniaan ja heidän keskinäistä romanttista suhdettaan. Tällöin puoliset kokevat tärkeäksi saada viettää kahdenkeskistä aikaa ylläpitääkseen parisuhdettaan. (Jallinoja 2000: 113-115, 119)

5 Vuorovaikutus parisuhteessa

Vuorovaikutus on käsitteenä laaja ja monimuotoinen. Se jakautuu yksilöiden, yhteisöjen, organisaatioiden ja kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen. (Mönkkönen 2007: 15). Tässä opinnäytetyössä vuorovaikutuksen käsite on rajattu koskemaan sosiaalista vuorovaikutusta. Avaan tarkemmin vuorovaikutuksen käsitettä ensimmäisessä alaluvussa.

Keskityn tarkastelemaan vuorovaikutusta puolisoitten välillä, ja tuon siihen mukaan kaksikulttuurisen näkökulman. Vuorovaikutuksen merkitystä parisuhteessa on tutkittu pitkään. Tutkimukset ovat usein osoittaneet, että puolisoitten välinen toimiva vuorovaikutus on tärkeää suhteen kestävyuden ja koetun onnellisuuden kannalta. Niin kuin ihmissuhteissa yleensä, myös parisuhteessa vuorovaikutus on monitasoista ja –alaista. Parisuhteen vuorovaikutus muodostuu arkipäiväisistä asioista juttelemisestä ja kuulumisten vaihtamisesta, omien tunteiden ja ajatusten jakamisesta ja ristiriitojen ratkomisesta. (Joutsenniemi 2011a; Määttä 2000:100; Ranssi-Matikainen (toim.) 2009: 53.)

5.1 Vuorovaikutus käsitteenä

Sosiaalinen vuorovaikutus pitää sisällään ihmisten välisen kanssakäymisen erilaisissa konteksteissa. Ihminen omaksuu tietoja, taitoja ja yhteiskunnan normeja muilta ihmisil-

tä. Sosiaaliseen vuorovaikutukseen kuuluvat sosiaaliset suhteet, sosiaaliset taidot ja kommunikaatio. Sosiaalisilla suhteilla viitataan vuorovaikutuksessa olevien henkilöiden väliseen suhteeseen, esimerkiksi ystävyksiin tai puolisoihin. Sosiaaliset taidot ilmentävät ihmisen kykyä olla vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutukseen liittyy olennaisesti myös kommunikaatio, joka voidaan jakaa sanattomaan ja sanalliseen viestintään. Sanatonta kommunikaatiota ovat eleet, ilmeet, asennot ja olemus. Sanallinen viestintä rakentuu puheesta ja sen sisältämistä äänenpainoista ja -voimakkuuksista. (Duo 2013; Kauppila 2005: 19-20.)

Vuorovaikutus eri kulttuureja edustavien ihmisten välillä muodostuu tehdyistä havainnoista ja niiden tulkinnoista. Ihmiset havainnoivat jatkuvasti ympäristöään ja keräävät sieltä informaatiota. Havainnointiin ja tehtyihin tulkintoihin vaikuttavat yksilölliset ja kulttuuriset tekijät. Toisin sanoen ihmiset tulkitsevat muita ihmisiä ja elinympäristöään oman kulttuurinsa kautta. Kulttuuri sanelee sen, kuinka viestimme muiden kanssa. Vuorovaikutusta parisuhteessa voidaan avata sitoutumisen ja riippuvuuden käsitteillä. Sitoutumisella tarkoitetaan toisen tukemista hänen mielipiteissään ja elämän katsomista toisen näkökulmasta. Sitoutuessaan ihminen on kiinnostunut toisen asemasta ja tilanteesta ja haluaa painottaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Riippumattomuudella tarkoitetaan sitä, että ihminen haluaa pitää itsellään oikeuden omiin päätöksiin eikä tulla alistetuksi tai liian riippuvaiseksi toisesta. Mahdolliset valtaerot vuorovaikutussuhteessa näkyvät sitoutumisen ja riippuvuuden kautta. Enemmän valtaa omaava henkilö on yleensä sitoutuneempi ja toinen henkilö taas riippumattomampi. Liiallinen sitoutuminen tai riippumattomuus voi johtaa siihen, että toinen tuntee olonsa uhatuksi tai arvottomaksi. (Oksi-Walter 2009: 78.)

Parisuhteen alkuvaiheessa osapuolilla on omat tapansa toimia vuorovaikutustilanteissa. Jokainen ihminen tuo vuorovaikutukseen oman identiteettinsä, itsearvostuksensa ja luonteenpiirteensä. Ihmisten välistä vuorovaikutusta muokkaavat myös osapuolten odotukset ja mielikuvat toisesta ja siitä hetkestä. Odotukset ja mielikuvat pohjautuvat aikaisempiin kokemuksiin. Vuorovaikutukseen vaikuttaa myös sen hetkinen ympäristö. Esimerkiksi toisessa kulttuurissa on hyväksyttyä jutella vastakkaista sukupuolta olevan kanssa julkisesti, kun taas toisessa se voi olla sopimatonta. Vuorovaikutuksessa ihmiset jakavat keskenään muun muassa tuntemuksiaan, ajatuksiaan, tietojaan, toiveitaan ja tarpeitaan. Ihmisten väliselle vuorovaikutukselle on ominaista myös ilmapiiri, joka voi olla esimerkiksi lämmin, vihamielinen tai rohkaiseva. Näistä kaikista tekijöistä muodos-

tuu vähitellen parisuhteen jatkuessa suhteelle tyypillinen tapa olla vuorovaikutuksessa. (Oksi-Walter 2009: 78-79.)

5.2 Puhuminen ja kuunteleminen

Puhuminen on yksi parisuhteen tärkeimmistä ylläpitävistä tekijöistä. Puhumattomuus vain vahingoittaa suhdetta ja etäännyttää puoliset toisistaan. (Kinnunen 2007: 40; Määttä 2000: 100.) Ihmisten välinen viestintä on monitasoista, mikä pätee myös parisuhteeseen. Puolisot voivat keskustella arkisista asioista ja kertoa toiselle omista ajatuksistaan ja suunnitelmistaan. Arkipäiväinen keskustelu, esimerkiksi uutisista, saa kokemaan asiat yhteisinä. Tällainen arkinen jutustelu pitää jo itsessään yllä puolisoitten välistä puheyhteyttä. Kun puoliset kertovat toisilleen omista ajatuksistaan ja näkemyksistään, antavat he samalla toiselle palan itseään. Tällöin myös koetellaan sitä kuinka hyvin puoliset voivat sietää toistensa eriäviä näkemyksiä. Kun puolisoilta luonnistuu tällainen arkipäiväinen keskustelu, heidän on myös helpompi keskustella vakavammistakin asioista, tarpeista, tunteista ja ongelmista. (Kinnunen 2007: 40-42.)

Puhumiseen liittyvät myös väärinkäsitykset. Vuorovaikutustilanteessa kuulija voi tehdä virheellisen tulkinnan puhujan sanomisista, vaikka hän olisikin tarkoittanut eri asiaa. Kuulija voi pitää virheellistä tulkintaansa oikeana, jolloin hän ei kysy puhujalta tarkennusta. Jos kuulija on tulkinnut viestin negatiivisesti, voi väärinkäsityksestä koitua haitallisia seurauksia. (Määttä 2000: 101; Oksi-Walter 2009: 79-80.) Määttä (2000: 101) mukaan parisuhteeseensa tyytymättömät henkilöt tulkitsevat useimmin puolisonsa puheen negatiiviseksi. Tähän vaikuttaa aikaisemmin koetut kielteiset ja kärkkäät kommentit. Väärinkäsitysten syntymiseen ei kuitenkaan aina tarvita onnetonta parisuhdetta. Väärinkäsitykset liittyvät usein juuri kielellisiin väärinymmärryksiin. Välillä on vaikeaa kertoa viestiään ymmärrettävästi omalla äidinkielellään, puhumattakaan siitä, että pitäisi kertoa sama viesti jollakin toisella kielellä. Kahden kulttuurin parisuhteissa toinen tai molemmat suhteen osapuolista puhuvat itselleen vierasta kieltä. Tällöin puolisoitten voi olla haastavampaa kertoa ajatuksistaan selkeästi ja ymmärtää oikein toisen viestejä (Duo 2013; Määttä 2000: 101.)

Puolisoiden väliseen kommunikointiin voi liittyä myös vaikeuksia. Määttä (2000: 116-118) on jakanut nämä kommunikaatiovaikeudet kolmeen luokkaan: ilmaisuvaikeudet, vastaamisvaikeudet ja kommunikointivaikeudet ristiriitatilanteissa. Ilmaisuvaikeuksia ovat muun muassa vaikeus kertoa tunteistaan tai tarpeistaan, se, ettei osaa ilmaista

kiintymystään riittävästi, tai jos, puoliso sanoo ajattelematta asian, joka loukkaa toista. Vastaamisvaikeuksia ovat esimerkiksi se, ettei toinen vastaa pyyntöihin, ei huomioida toisen näkökulmaa tai hyväksytä hänen mielipiteitään. Kommunikointivaikeuksiksi ristiriitatilanteissa luetellaan muun muassa puolisoiden jatkuva erimielisyys asioista, turhautumisen purkaminen puolisoon, toisen syyttäminen vaikeuksista ja ongelmista tai vetäytyminen hankalasta tilanteesta.

Ihmisten keskinäisessä kommunikoinnissa on havaittavissa eroja sukupuolten välillä. Naiset ylläpitävät keskustelua kysymysten avulla, kun taas miesten mielestä kysymyksillä halutaan saada lisää tietoa. Naiset keskustelevat suurpiirteisesti; heidän jutustelunsa voi hyppelehtiä aiheesta toiseen ennen kuin päästään varsinaiseen asiaan. Miehet taas pysyvät samassa keskusteluaiheessa niin kauan, että se on käsitelty loppuun, ja siirtyvät vasta sitten seuraavaan aiheeseen. Naisilla on tapana jutella keskenään ongelmista, kokemuksista ja toimia toistensa tukena. Miehet tarjoavat ongelmaan ratkaisua ja antavat neuvoja. Molemmissa sukupuolissa löytyy kuitenkin henkilöitä, jotka eivät kommunikoi näiden yleistysten mukaan. (Määttä 2000: 115.)

Keskustelu ei voi olla molemminpuolista ilman kuuntelemista. Kuuntelulla tarkoitetaankin välittämistä ja kiinnostumista. Kuunteleminen on keskustelun vaikein osa, koska ihmisen täytyy aidosti keskittyä kuuntelemiseen ja olla kiinnostunut siitä, mitä toisella on sanottavanaan. Tämän vuoksi esiintyy usein kommunikaatiovaikeuksia. Usein ihmiset, esimerkiksi pitkään parisuhteessa olleet, tekevät olettamuksia ennen kuin ovat kuulleet puhujan koko viestin. Tämä on yleistä erityisesti ristiriitatilanteissa, jolloin ei kuunnella toista tai keskityä hänen viestiinsä. Parisuhteessa keskustelun osapuolilla voi olla suuri tarve voittaa sanaharkka. Tällöin keskustelukumppanin viestiä ei kuunnella kokonaan vaan poimitaan sieltä jokin ärsyke, johon aletaan pohtia vastargumenttia. (Kinnunen 2007: 45-46; Määttä 2000: 119.)

Kuunteleminen on siis taitolaji. Jos ihminen haluaa kuunnella aidosti toista, hänen täytyy keskittyä koko olemuksellaan kuuntelemiseen. Kun ihminen kuuntelee aidosti, hän ei puolustele itseään, arvostele tai neuvo toista. Hyvän kuuntelijan kehonkieli kehottaa toista jatkamaan. Hän saattaa nyökkäillä, osoittaa ilmeillään ja eleillään toiselle kuuntelevansa. Hyvä kuuntelija ei tulkitse kuulemaansa omien mielipiteiden tai miellelyhtymien kautta. Tämän saavuttaminen ei kuitenkaan ole täysin helppoa, sillä ihminen tulkitsee puhetta peilaten sitä omaan kokemusmaailmaansa. Parisuhteessa voi myös kehittyä hyväksi kuuntelijaksi. Tämä tapahtuu sen myötä, kun puoliset oppivat ymmärtämään

itseään ja tiedostamaan tunteitaan ja tarpeitaan. Kun puoliset tuntevat paremmin itseään, heidän on helpompi ymmärtää ja kuunnella toista. Tämän seurauksena lisääntyy myös halu huomioida toista. (Kinnunen 2007: 46-47; Määttä 2000: 120.)

5.3 Tunteiden ilmaiseminen ja toisen huomioiminen

Tunteilla on oma merkityksensä ihmisten välisessä viestinnässä. Niiden avulla käsitellään muistoja, ympäristöä ja sen tapahtumia. Tunteet kertovat sen mitä henkilölle oikeasti kuuluu. Parisuhteessa positiiviset tunteet ovat merkki odotusten, toiveiden ja tarpeiden toteutumisesta, kun taas negatiiviset tunteet viestittävät pettymyksestä. Tunteet siis syntyvät, kun henkilön tarpeet ovat täytyneet tai jääneet täyttymättä. Tunteiden voimakkuus kertoo sen, miten tärkeäksi jokin asia on koettu. Mitä voimakkaampi tunne on syntynyt, sitä tärkeämpi tämä asia on ollut. Perheessä vallitseva positiivinen tunneilmapiiri vahvistaa puolisojen välistä rakkautta ja mahdollistaa lapsille turvallisen kasvuympäristön. Parisuhteen alkuvaiheessa osapuolten kokemat positiiviset tunteet ovat vahvoja ja itsestään selviä. Yhteisen arjen myötä myös negatiiviset tunteet tulevat osaksi parisuhteen tunneilmastoa. Tällöin on tärkeää vaalia myönteisiä tunteita, koska niiden avulla puolisojen on entistä parempi selvitä vastoinkäymisistä ja pettymyksistä. (Kinnunen 2007: 71-72, 85.)

Vaikka ilmeillä ja eleillä voi viestittää tunteista, parisuhteen kannalta on tärkeää pukea tunteet myös sanoiksi. Avoin tunneilmaisuus on yhteydessä toisen aitoon tuntemiseen. Tunteiden ilmaiseminen sanallisesti antaa mahdollisuuden syvempään keskusteluun tunteen syntymiseen vaikuttavista asioista. Tällöin puolison ei myöskään tarvitse itse päätellä tunteen syitä. Turvallisessa parisuhteessa on helppo ilmaista sekä positiivisia että negatiivisia tunteitaan. Kielteisten tunteiden ilmaiseminen heti niiden ilmaannuttua on tärkeää, koska se vahvistaa puolisojen välistä rakkaussuhdetta. Kun ihminen rakastaa toista, hän haluaa tälle hyvää ja haluaa myös huomioida toisen tunteita entistä paremmin. Jos puoliset eivät puhu toisilleen avoimesti tunteistaan, kätkeyt tunteet luovat hiljalleen pariskunnan välille muuria. Tällöin puoliset kokevat olevansa etäällä toisistaan. Kätkeyt tunteet voivat nousta esiin jatkuvana huomautteluna tai räjähtävänä tunnemyrskynä. Kun puoliso pelkää ilmaista tunteitaan avoimesti, voi taustalla olla ajatus siitä, ettei toinen ymmärrä häntä tai vähättele hänen kokemuksiaan. Tällainen pelko voi olla seurausta kielteisten tunteiden taitamattomasta ilmaisemisesta, joka on pahimmillaan aiheuttanut suuria riitatilanteita. Kun halutaan ilmaista kielteisiä tunteita rakentavasti, on kerrottava rehellisesti mitä tuntee ja miten toisen käytös harmittaa. Ra-

kentavassa ilmaisussa on tärkeää kertoa tunteista minä-muodossa, koska silloin ei puhuta toisesta syyllistävään sävyyn. (Kinnunen 2007: 72-74.)

Pitkään jatkuneissa parisuhteissa on vaarana se, että puolison huomioiminen jää vähemmälle. Näin voi käydä myös lapsen syntymän jälkeen. Äidillä on lähes symbioottinen suhde lapseensa ensimmäisen vuoden ajan, jolloin rakkauden- ja huomionosoitukset miestä kohtaan voivat jäädä vähäisiksi. Toisen huomioiminen on kuitenkin tärkeää parisuhteen ja koko perheilmapiirin kannalta. (Kinnunen 2007: 86; Oksi-Walter 2009: 95-96.) Kaikilla on toivomuksia siitä, kuinka he haluavat kokea rakkautta. Nämä toivomukset pohjautuvat usein lapsuudessa koettuihin rakkaudenosoituksiin. Lapsena opitaan se, kuinka osoittaa hellyyden kaipuuta niin, että vanhemmat huomaavat sen. Lapsi ottaa myös esimerkkiä vanhempiansa tavasta osoittaa toisilleen välittämistä. Perheissä voi olla myös käsityksiä siitä, minkälaisen hellyydenosoitusten näyttäminen on sallittua. Kahden kulttuurin parisuhteissa kulttuurit tuovat omia ehtojaan rakkauden ilmaisemiseen. Esimerkiksi patriarkalisista maista tulevien miesten tapa osoittaa välittämistään on rajatumpaa. Erilaiset hellyydenosoitukset nähdään naisellisina toimintatapoina, kun taas miehen tavaksi hyväksytään seksuaalisten tarpeiden näyttäminen ja hoivan vastaanottaminen. Erilaiset huomioimisen mallit luovat haasteen puolisoille. Kun puoliset osaavat tunnistaa omat toivomuksensa hellyydenosoitusten saamisesta, heidän on helpompi löytää suhteelleen ominaisia tapoja osoittaa ja antaa huomiota. (Oksi-Walter 2009: 74-75.)

5.4 Ristiriidat ja niiden selvittäminen

Ristiriidat ovat osa parisuhdetta. Puolisoiden tehtävä onkin löytää tapoja selvittää erimielisyyksistä. Ristiriidatilanne syntyy silloin, kun puoliset ovat keskenään eri mieltä jostain asiasta. Usein molemmat osapuolet kokevat oman mielipiteensä oikeaksi ja haluavat pitää siitä lujasti kiinni. Erimielisyydet koettelevat parisuhdetta, mutta antavat myös mahdollisuuden parantaa ihmissuhde- ja kommunikaatiotaitoja. Ne voivat sitoa puolisoita tiukemmin yhteen kuin seesteiset, onnelliset ajat. (Kinnunen 2007: 54; Määttä 2000: 121-122.) Ihmisillä on erilaisia tapoja kohdata ristiriitoja. Naiset ovat useimmiten riidatilanteen aktiivisempia osapuolia, kun taas miehet päättävät vetäytyä. Miesten mielestä naiset kritisoivat ja valittavat liikaa sekä osoittavat tunteitaan liian voimakkaasti. Naiset näkevät miehen vetäytymisen asioiden välttelemisenä ja haluttomuutena kertoa tunteistaan ja mielipiteistään. Miehen vetäytymisen taustalla voi olla halu pitää yllä rau-

hallista keskustelua tai he eivät koe asiaa ongelmaksi. (Kinnunen 2007: 55; Määttä 2000: 107-109.)

Parisuhteen ristiriitojen aiheet ja laukaisevat tekijät ovat moninaisia. Ristiriidat voivat olla nopeasti tai pitkän ajan kuluessa kehittyneitä, helppoja tai haasteellisia selvittää tai johonkin tiettyyn tilanteeseen liittyviä. Erimielisyydet aiheutuvat yleensä puolisoiden keskinäisistä ongelmista, esimerkiksi kommunikaatiossa, tai ulkoisista asioista, kuten työ- ja taloushuolista. Yleisimmät ristiriitojen aiheet parisuhteissa ovat rahaan ja vapaa-ajan viettoon liittyvät asiat. Nämä voivat olla pitkänkin aikaa esillä puolisoiden välisessä kommunikoinnissa. Erityisesti raha-asiat ovat monessa parisuhteessa tuttu keskustelun aihe, josta saattaa kehittyä erimielisyyksiä. Puolisoilla voi olla myös eriäviä mielipiteitä siitä, kuinka heidän tulisi viettää yhteistä vapaa-aikaa tai juhlapyyhiä. Muita riidanaiheuttajia parisuhteissa ovat myös kasvatukseen, seksiin, rakkauteen, työelämään, sukulaissuhteisiin ja kodinhoitoon liittyvät asiat. Kaksikulttuurisilla pareilla ristiriitojen aiheet ovat samanlaisia kuin yhden kulttuurin pareilla. Yleisimpiä riidan aiheuttajia ovat raha, kotityöt, vapaa-aika, seksi ja läheisyys sekä lasten kasvatusta. Kahden kulttuurin parisuhteissa riidellään kuitenkin harvemmin sellaisista asioista kuin arvot ja uskonto, mustasukkaisuus, työ tai opiskelu ja sukulaissuhteet. (Lainiala – Säävälä 2012: 58-59; Määttä 2000: 122-124.)

Puolisoiden ei tule vältellä ristiriitatilanteita, sillä ne kuuluvat parisuhteeseen. Kun puolisoille tulee erimielisyyksiä, heidän tulisi selvittää tilanne yhdessä. Puolisoilla on omat käsityksensä ongelmien vakavuudesta, omista vaatimuksistaan ja taidoistaan vastata vaatimuksiin. Nämä käsitykset ovat syntyneet puolisoiden välisessä vuorovaikutuksessa ja ovat olennainen osa ristiriitojen selvittämisessä. Myös miehen ja naisen erilaiset tavat käsitellä ristiriitatilanteita vaikuttavat ongelman selviämiseen. Jotta erimielisyydet voidaan ratkaista, täytyy kummankin puolison tehdä joustoja ja kompromisseja omassa lähestymistavassaan. Tärkeää on myös se, että puoliset osaavat kuunnella toista ja toisaalta ottaa tilaa itselleen. Kun puoliset ovat tasavertaisessa asemassa keskenään ristiriitatilanteessa, on ongelman ratkaiseminenkin mahdollista. (Joutsenniemi 2011b; Määttä 2000: 138-139; Oksi-Walter 2009: 79-82.)

Oksi-Walterin (2009: 80-81) mukaan useissa kahden kulttuurin perheissä on tapana ratkaista asioita patriarkaalisesti. Tällaisessa ratkaisumallissa asioista päätetään tehtävä- ja roolijaon mukaisesti. Erimielisyyksiä ei selvitetä yhdessä, vaan asian ratkaisee puolisoista se, kenen alueelle aihe kuuluu. Esimerkiksi mies voi päättää yksin perheen

talouteen liittyvistä asioista ja nainen tekee ratkaisut sosiaalisista suhteista. Nykyään kahden kulttuurin liitoissa on kuitenkin vallalla yhä enenevässä määrin puolisoiden tasavertaisuuteen perustuva ratkaisumalli eli ristiriidat ratkaistaan yhdessä kuunnellen ja keskustellen.

6 Opinnäytetyön toteutus

6.1 Tutkimusongelma

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kerätä kaksikulttuurisessa parisuhteessa olevien henkilöiden ajatuksia puolisoiden välisestä vuorovaikutuksesta lapsen syntymän jälkeen. Selvitän vastausta kysymyksiin:

- millaista vuorovaikutus on lapsen syntymän jälkeen,
- onko lapsen syntymä muuttanut parin keskinäistä vuorovaikutusta, ja
- millainen tuo muutos on ollut?

Haluan myös saada selville mitkä ovat mahdollisia haasteita kaksikulttuuristen parien vuorovaikutustilanteissa. Tutkimusaiheeni taustalla on yhteistyökumppanini Duo-projekti, jolta sain idean tutkia kaksikulttuuristen parien elämää lapsen syntymän jälkeen. Rajasin aiheen käsittelemään kahden kulttuurin parien välistä vuorovaikutusta, koska toimiva vuorovaikutussuhde on tärkeä pohja kestäväälle parisuhteelle ja koko perheen hyvinvoinnille (Määttä 2000: 100). Tutkimustuloksista voi olla hyötyä kaikille sosiaalialan ammattilaisille, jotka kohtaavat työssään kaksikulttuurisia pareja. He voivat saada tietoa millä osa-alueilla tukea kahden kulttuurin pareja ja sitä kautta edistää koko perheen hyvinvointia.

6.2 Aineiston hankinta

Opinnäytetyöni on tutkielmatyyppinen opinnäytetyö, jonka tein kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusotteella. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kuvataan todellista elämää, jossa useat tapahtumat muokkaavat toisiaan ja liittyvät toisiinsa. Tämän vuoksi tutkimuskohdetta tulee lähestyä mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa on tarkoituksena tuoda esiin tosiasioita eikä niinkään todistaa tuntemiamme väit-

teitä. Tutkimusotteelle on tyypillistä myös se, että tutkimus elää koko tutkimusprosessin ajan ja eri vaiheet sulautuvat toisiinsa yhdeksi kokonaisuudeksi. (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2002: 152, 155.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen aineiston hankintamenetelmät pohjautuvat tutkittavien ”äänen” ja näkemysten kuulemiseen (Hirsjärvi ym. 2002: 155). Laadullisessa tutkimuksessa aineisto on verbaalista ja joskus myös visuaalista. Aineistoa voidaan kerätä muun muassa haastatteluilla, havainnoinnilla tai tutkija voi käyttää valmista aineistoa, kuten yleisönosastokirjoituksia. (Eskola – Suoranta 1999: 15; Uusitalo 2001: 79-81.) Valitsin aineiston hankintamenetelmäksi teemahaastattelun. Teemahaastattelussa on valmiiksi laaditut aihealueet. Haastattelijan tehtävänä on pitää huolta siitä, että kaikki teema-alueet käydään läpi haastattelun aikana. Teemojen järjestys ja niiden käsittelyn laajuus voivat vaihdella eri haastattelutilanteiden välillä. Haastattelutilanteessa osallistuja saa puhua avoimesti ajatuksistaan, jolloin saadun aineiston voidaan ajatella olevan aitoja kokemuksia ja tulkintoja aiheesta. (Eskola – Suoranta 1999: 87–88; Hirsjärvi – Hurme 2009: 47–48.) Määrittelin teemat haastatteluun opinnäytetyössäni käyttämäni teoriakirjallisuuden pohjalta. Teemoja olivat puhuminen ja kuunteleminen, tunteiden ilmaiseminen ja toisen huomioiminen, ristiriidat ja niiden selvittäminen sekä sanaton viestintä. Kokosin niistä haastattelurungon (Liite 2), jonka avulla tein haastattelut. Haastatteluissa käyttämäni kysymykset vaihtelivat haastattelutilanteiden tarpeen mukaan, mutta pidin huolen, että kaikki teemat tulivat käsitellyiksi haastattelutilanteissa.

Sain haastateltavat yhteistyökumppanini Duo-projektin avustuksella. Lähetin heille haastattelupyynnön (Liite 1), jonka he laittoivat esille ilmoitustaululle ja välittivät kutsua myös sosiaalisen median kautta. Haastateltavien saantia vaikeutti haastatteluiden ajankohta, koska tarkoitukseni oli saada tehtyä haastattelut heinäkuun loppuun mennessä, jolloin monet olivat kuitenkin viettämässä kesälomaansa. Haastateltavien valinnan kriteerinä oli se, että he ovat kaksikulttuurisessa parisuhteessa ja heillä on alle kaksivuotias lapsi. Lapsen iän rajasin kahteen vuoteen, koska silloin vanhemmilla on vielä hyvin muistissaan vauvavaihe ja aika ennen lapsen syntymää. Haastateltavien tuli myös osata suomea, koska tein haastattelun suomen kielellä.

Laadulliselle tutkimusotteelle on ominaista pieni otanta, jolloin pystytään myös paneutumaan aineistoon tarkemmin. Tutkimusmenetelmällä saatu aineisto on riittävä, kun se alkaa toistaa itseään. Tällöin puhutaan saturaatiosta eli aineiston kylläntymisestä. (Eskola – Suoranta 1999: 18, 62-63.) Haastatteluihini osallistui kolme naista ja yksi

mies. Yksi haastateltavista oli ulkomaalaistaustainen ja loput syntyperältään suomalaisia. Sovin jokaisen haastateltavan kanssa erikseen heidän toiveidensa mukaisesti haastatteluajan ja -paikan. Tein yhden haastattelun Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n toimitiloissa ja loput haastatteluista haastateltavien kotona. Haastattelutilanteiden alussa muistutin aiheestani ja kerroin, että haastateltavat eivät ole tunnistettavissa loppullisessa opinnäytetyöraportissani. Kaikki haastattelut kestivät noin tunnin verran ja nauhoitin ne haastateltavien suostumuksella. Joissakin haastatteluissa oli mukana haastateltavan lapsi. Tästä johtuen haastatteluun saattoi tulla pieniä taukoja, mutta jatkoimme mahdollisimman pian samasta aiheesta. En kuitenkaan kokenut, että lapsen läsnäolo olisi jotenkin vaikuttanut haastattelun lopputulokseen.

6.3 Aineiston analysointi

Aineiston analysointi on tärkeimpiä vaiheita tutkimuksen teossa. Silloin saadaan vastauksia tutkimusongelmiin ja saatetaan huomata mitä olisi voinut tehdä toisin aineiston keräysvaiheessa. Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa aineiston analysointia tehdään usein rinnakkain aineiston keräämisvaiheen kanssa. Analyysitavan valinnalle ei ole mitään tiettyä sääntöä, mutta yleisesti analyysitavaksi valitaan tapa, jolla saadaan parhaiten vastaus tutkimusongelmaan. (Hirsjärvi ym. 2002: 207-210.) Aineiston analysointitavaksi valitsin teemoittelun, koska se on mielestäni luonteva menetelmä teemahaastattelun purkamiseen.

Aloitin aineiston käsittelyn heti haastattelujen jälkeen. Kun olin tehnyt haastattelun, purin sen litteroimalla eli kirjoitin puheen tekstiksi tekstinkäsittelyohjelmalla. Erottelin haastateltavat nimeämällä heidät numeroilla 1, 2, 3 ja 4. Jo haastattelutilanteissa havaitsin toistuvia aiheita ja ilmiöitä. Näiden havaintojen pohjalta oli helpompi aloittaa varsinainen aineiston analysointi teemoittelun keinoin. Teemoittelussa aineistosta nostetaan esiin teemoja, jotka vastaavat tutkimusongelmaan. Näiden teemojen tulee toistua aineistossa eli teemojen täytyy esiintyä kaikissa haastatteluissa. Teemat voivat myös perustua teemahaastattelun teemoihin, jolloin aineistoa analysoidaan haastattelun teemojen kautta. Teemahaastattelun teemojen lisäksi aineistosta voi ilmaantua uusia teemoja, jotka ovat yhteydessä alkuperäisiin teemoihin. Aineistosta löytyvät teemat perustuvat tutkijan tekemiin tulkintoihin. On varsinaista, että haastateltavat puhuivat jostain asiasta samoilla sanoilla. Tämän vuoksi tutkija joutuu tekemään tulkintoja ja koodaamaan haastateltavien sanomisia samojen teemojen alle. (Eskola – Suoranta 1999: 175; Hirsjärvi – Hurme 2009: 173.)

Analysoinnissa käytin apuna teemahaastattelussani käyttämiäni teemoja, jotka toistuvat aineistossa. Haastattelun teemat olivat analysoinnissa eräänlaisia yläteemoja, joiden alle kokosin haastatteluista esiin nousevia asioita. Havaitsin näiden pääteemojen alle muodostuvan eräänlaisia alateemoja asioista, jotka toistuvat useissa haastatteluissa. Esimerkiksi yhtenä yläteemanani oli puhuminen ja kuunteleminen, jonka alle muodostui yhdeksi alateemaksi keskustelutyylit. Näiden teemojen pohjalta analysoin haastatteluaineiston ja työstin tutkimustulokset.

6.4 Luotettavuus ja eettisyys

Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa tutkijan täytyy pohtia valintojaan koko tutkimusprosessin ajan. Tehdyillä ratkaisuilla on merkitystä analyysin riittävyteen ja tulosten luotettavuuteen. Vaikka tutkimuksesta yritetään tehdä virheetöntä, ei se takaa tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä. Tästä syystä tutkijan täytyykin itse arvioida tutkimuksensa luotettavuutta. (Eskola – Suoranta 1999: 209; Hirsjärvi ym. 2002: 213.) Tutkimusprosessini alusta alkaen kiinnitin huomiota valintoihini. Pohdin esimerkiksi sitä, miksi rajata aiheekseni vuorovaikutus, tai onko teemahaastattelu tarpeeksi hyvä keino selvittää tutkittavien kokemusmaailmaa. Tiedostin, että tekemällä erilaisia ratkaisuja saatan jollakin tavalla vaikuttaa myös tutkimustulokseen. Kerron näistä tutkimusprosessin haasteista enemmän Pohdinta-luvussa.

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa se, kuinka tarkasti tutkija kuvaa tutkimusprosessinsa etenemistä. Tutkimusraportissa tulisi kertoa esimerkiksi millaisissa olosuhteissa haastattelut on toteutettu, haastattelujen pituus ja mahdolliset häiriötekijät. Aineiston analysointivaiheessa tutkijan tulee perustella mihin hänen tekemänsä luokittelut pohjautuvat. Samoin hänen pitää esitellä mihin hän pohjaa tulkintansa tutkimusaineistosta. (Hirsjärvi ym. 2002: 214-215.) Pyrin opinnäytetyössäni luotettavuuteen kuvaamalla tutkimusprosessin etenemistä vaiheittain ja sitä, miten päädyin tekemiini valintoihin. Lisäksi otin haastatteluista esimerkkejä elävöittämään tulkintojani. Tällä tavalla halusin myös osoittaa lukijoille miten olen päätenyt tekemään juuri sellaiset tulkinnat aineistoista.

Kiinnitin huomiotani siihen, että opinnäytetyöni on eettisesti hyvää tutkimusta. Haastatteluihin osallistumisen vapaaehtoisuus näkyi siinä, että julkaisin haastattelupyynnön (Liite 1), jossa pyysin kiinnostuneita ottamaan minuun yhteyttä. Näin varmistin sen, että

haastateltavat ovat aidosti kiinnostuneita ja halukkaita osallistumaan tutkimukseeni. Haastattelupyynnössä (Liite 1) toin ilmi, että haastateltavat pysyvät nimettöminä, käsitelän aineiston luottamuksellisesti ja hävitän sen heti opinnäytetyöni valmistumisen jälkeen. Kerroin nämä asiat uudelleen myös haastattelutilanteessa. Kysyin osallistujilta myös luvan nauhoittaa haastattelutilanne. Haastattelujen alussa esitin myös kertaalleen opinnäytetyöni tarkoituksen ja julkistamiseen liittyviä seikkoja. Lupasin ilmoittaa haastateltaville, kun työni on valmistunut ja kertoa missä se on luettavissa. Tulosten raportoinnissa en ole käyttänyt mitään tietoja, joista haastateltavat olisivat tunnistettavissa enkä ole paljastanut yksityiskohtaisia tietoja aineistosta muille henkilöille.

7 Tulokset

7.1 Puhuminen ja kuunteleminen

Haastateltavien mukaan lapsen syntymä on vaikuttanut jonkin verran puolisoiden väliseen keskusteluun. Muutosta on tapahtunut muun muassa keskusteluaiheissa. Lapsen syntymän jälkeen puolisoiden keskusteluissa nousevat usein esille arkeen ja lapseen liittyvät aihealueet, kuten lapsen taitojen kehittyminen tai perheen ruokaostosten hoitaminen. Ennen lapsen syntymää pareilla on voinut olla enemmän kahdenkeskistä aikaa, jolloin heillä on ollut myös mahdollisuus jutella syvällisemmistäkin asioista.

Se on kyllä täytyy myöntää, että kun se lapsi syntyy, niin kyllä niin paljon asiat liittyy siihen lapseen. Se on ihan totta... se elämä on paljon suppeempaa ja arki, kaikki tapahtumat, liittyy aina jotenkin lapseen... siitä sitä kyl paljon puhutaan. (Haastateltava 1.)

Melkein kaikissa haastatteluissa käy ilmi, että vauva-ajan mukanaan tuoma väsymys on vaikuttanut parin väliseen keskusteluun. Väsyneenä sanotaan helposti asioita töksäyttelevään sävyyn tai jankutetaan jostain asiasta.

Erilaiset elämäntilanteet ovat myös keskeisiä puolisoiden keskusteluyhteyden toteutumisessa. Haastatteluissa mainitaan, että työelämän ja lapsiperheen arjen keskellä jää välillä puolisoiden keskinäinen aika vähälle. Usein kahdenkeskistä aikaa on silloin, kun lapsi on mennyt nukkumaan. Tällöin molemmat saattavat kuitenkin olla liian väsyneitä keskustelemaan syvällisemmin. Kun puolisoilla on enemmän yhteistä aikaa, esimerkiksi lomalla tai molempien opiskellessa, he huomaavat saavansa myös paremman yh-

teyden toiseen. Ulkopuolisen tuen nähdään olevan myös tärkeässä roolissa puolisoiden välisessä vuorovaikutuksessa. Jos parilla on ystäviä tai sukulaisia, jotka ovat valmiita hoitamaan lasta, puoliset pääsevät viettämään aikaa yhdessä. Yhteiset irtiotot piristävät puolisoitten keskusteluyhteyttä.

Haastatteluista käy ilmi, että keskusteluun yleensä vaikuttaa lapsen lisäksi myös sukupuolierot. Puolet haastateltavista ajattelee naisten ja miesten toimivan eri tavalla keskustelutilanteissa. Naisten koetaan puhuvan avoimemmin ja suorasukaisemmin muun muassa tunteista ja ongelmista, kun taas miesten nähdään harkitsevan enemmän sanomisiaan. Sukupuolierojen ei koeta olevan kuitenkaan yksiselitteisiä, koska haastateltavat toteavat keskustelutyyleihin vaikuttavan myös persoonallisuuspiirteet. Esimerkiksi parisuhteessa molemmat osapuolet voivat olla luonteeltaan temperamenttisia, jolloin tämä näky myös keskustelutilanteissa molempien aktiivisuutena.

Kaikki haastateltavat ovat kokeneet väärinkäsityksiä ja kommunikaatiovaikeuksia keskustellessaan puolisonsa kanssa. Kielelliset väärinymmärrykset ovat melko yleisiä kahdenkulttuurin parisuhteissa. Kun toinen tai molemmat puolisoista puhuvat muuta kuin omaa äidinkieltään, ei kielellisiltä väärinymmärryksiltä voida välttyä. Haastateltavat kertovat, että puoliset voivat ajatella puhutun asian eri tavalla. Esimerkiksi englantia puhuttaessa suomalaiselta saattaa jäädä pois kohteliaisuutta osoittavat ilmaisut, kuten ”please”. Puoliso saattaa näin ollen tulkita toisen puheen komenteluksi, vaikka hän ei olisi sitä tarkoittanutkaan. Erään haastateltavan mielestä kielelliset väärinymmärrykset voivat kuitenkin vähentyä, kun opitaan ymmärtämään toisen kielellinen ilmaisutapa. Haastattelutuloksista selviää, että väärinymmärrykset selviävät kuitenkin melko pian tai aiheesta keskustellaan niin kauan, että puoliset huomaavat ymmärtäneensä toisen sanomisen eri tavoin. Haastateltavat eivät kokeneet, että lapsen syntymä olisi vaikuttanut merkittäväällä tavalla väärinymmärrysten määrään tai laatuun.

Lapsen synnyttyä on ollut haastavaa kuunnella itseään, ja välillä myös puolisoa. Näin toteavat useat haastateltavat. Erityisesti naiset kertovat, että omat tarpeet, toiveet ja jaksaminen ovat jääneet taka-alalle. Tähän ovat vaikuttaneet muun muassa kiireinen arki tai muista huolehtiminen. Haastateltavat kokevat, että miesten on helpompaa irtaantua lapsiperhearjesta ja kuunnella itseään, esimerkiksi viettämällä aikaa ystäviensä kanssa. Itsensä kuuntelemisen nähdään helpottuvan sitä mukaan, kun lapsi kasvaa isommaksi. Puolison kuunteleminen koetaan myös haastavaksi lapsiperhearjen keskellä. Vaikka toinen haluaisi kuunnella puolisoa, keskittyminen voi olla vaikeaa, jos lapsi

on siinä mukana. Lasta pitää tarkkailla ja hän haluaa usein olla huomion keskipisteenä. Tästä syystä kahdenkeskiset hetket ilman lasta koetaan tärkeiksi vahvistamaan parisuhdetta. Kuuntelemista voi hankaloittaa myös väsymys ja koettu epäoikeudenmukaisuuden tunne. Useammin kotona lasta hoitava puoliso voi kokea kateutta, kun toinen on vapaampi menemään omille menoilleen, vaikka itsekin kaipaisi välillä omaa aikaa.

7.2 Tunteiden ilmaiseminen ja toisen huomioiminen

Haastateltavat kuvaavat ilmaisevansa tunteitaan muun muassa sanoilla, eleillä ja teoilla. He eivät olleet havainneet suuria kulttuurisia eroja tunteiden ilmaisussa. Tunneilmaisuuun vaikuttavat enemmänkin luonteenpiirteet ja sukupuolien erilaiset toimintatavat. Temperamenttinen henkilö ilmaisee voimakkaasti sekä positiivisia että negatiivisia tunteitaan. Parisuhteessa tämä voi näkyä kiihkeänä riitelynä tai vahvoina rakkaudenosoituksina. Rauhallisempi puoliso taas ilmaisee hillitymmiin tunteitaan, myös negatiivisia tunteita. Haastateltavat ovat sitä mieltä, että miehet pitävät tunteita enemmän sisällään kuin naiset. Nainen saattaa huomata esimerkiksi miehen käytöksestä, että häntä painaa jokin asia, mutta mies ei välttämättä puhu siitä oma-aloitteisesti. Haastatteluissa käy ilmi, että positiivisten tunteiden ilmaisua toivotaan enemmän parisuhteeseen ja kielteisistä tunteista halutaan oppia kertomaan rakentavammin.

Haastateltavien mukaan lapsen syntymä on lisännyt puolisoitten välistä tunneilmaisua. Tämä näkyy parisuhteissa sekä myönteisten että kielteisten tunteiden lisääntymisenä. Jotkut kokivat vain toisen tunnepuolen korostumista vauva-ajalla. Lapsen syntymän koetaan lisäävän puolisoitten välistä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Haastateltavien mielestä yhteenkuuluvuuden tunne on tärkeä parisuhteen kestävyuden kannalta. Lapsen kerrotaan tuovan heille yhteisiä muistoja ja historiaa. Lisäksi lapsi mielletään parin ”omaksi jutuksi”.

Kyllähän se lapsi tuo niin paljon sellaista, että se on vaan meidän semmoinen yhteinen... Monesti mitä me päästään kokemaan ja todistamaan, niin kyllä se on luojittanut ja jotenkin vahvistanut sitä tunnetta. Semmoista yhteyttä meidän välillä. (Haastateltava 4.)

Vaikka lapsi tuo mukanaan paljon positiivisia tunteita, puolisoit eivät välty myöskään negatiivisten tunteiden kokemiselta. Haastattelut osoittavat, että lapsi ei kuitenkaan ole varsinainen syy kielteisten tunteiden lisääntymiselle. Monet sanovat suurimmaksi syyksi väsymyksen, joka on seurausta esimerkiksi vähäisistä yöunista tai uuden elämäntytmin omaksumisesta. Haastateltavat kertovat purkavansa puolisolleen kielteisiä tun-

teitaan herkemmin ja suorasukaisemmin ollessaan väsyneitä. He ovat havainneet, että negatiivisia tunteita tulee muutenkin useammin ja helpommin puettua sanoiksi kuin positiivisia tunteita. Haastatteluaineistossa mainitaan, että tunteiden ilmaiseminen taspainottuu sitä mukaa, kun lapsi kasvaa isommaksi.

Kaikki haastateltavat kokevat hieman eri tavoin muutosta huomioinnissa lapsen syntymän jälkeen. Osa haastateltavista kertoo, että esimerkiksi hellyydenosoitukset puolisoiden välillä ovat säilyneet ennallaan, mutta ne ovat lapsen takia paljon katkonaisempia hetkiä. Toiset kokevat, että ennen lasta he pystyivät viettämään enemmän aikaa yhdessä, jolloin tuli myös huomioitua toista paremmin. Haastateltavat määrittävät huomionosoituksista teot, sanat ja toisen ymmärtämisen. Haastatteluista selviääkin, että puolisoilta kaivattaisiin enemmän huomion osoittamista tekojen ja ymmärtämisen kautta. Esimerkiksi puoliso voisi antaa toisen nukkua pidempään aamulla, lähteä mukaan kauppareissulle tai viettää enemmän aikaa perheen kanssa. Haastatteluissa nousi esiin myös se, että on tärkeää ymmärtää puolison omaa elämäntilannetta. Esimerkiksi ulkomaalainen puoliso on saattanut käydä vasta läpi maahanmuuttoprosessin ja on sopeutumisvaiheessa. Hän ei välttämättä ulospäin näytä kuinka haastavaa muuttaminen vieraaseen maahan on ollut. Toisaalta myös kotona oleva nainen voi kaivata puolisoilta ymmärrystä. Hän hoitaa päivisin lasta ja tekee kotitöitä. Päivän jälkeen hän voi olla väsynyt, kun mies tulee kotiin. Usein puoliso on ymmärtänyt naisen väsymystä vasta sitten, kun hän on itse viettänyt arkipäiviä kotona touhuten.

Nyt, kun oon ollut lapsen kanssa kotona kesälomalla.. Kun olin koko ajan lapsen kanssa, niin mä nukahdin kymmeneltä. Se oli niin väsyttävää. Mä luulin ennen, että se on helppoa täällä. Että toinen on ollut vaan kotona tekemättä mitään ja laiskotellut. Mutta koko ajan on jotain keittiössä, ruokkimassa toisia, toinen (lapsi) pyörii jaloissa ja ei saa tehtyä ruokaa ja pitää käydä kaupassa hakemassa vaippoja. Semmosta juoksemista.. Ihan täysi työ aamusta iltaan. Se on ihan työtä, työtä, työtä.. lasten arjen pyörittäminen. (Haastateltava 3.)

7.3 Ristiriidat ja niiden selvittäminen

Haastatteluissa näkyi samankaltaisuuksia puolisoitten rooleissa ristiriitatilanteissa. Rooleihin vaikuttaa selvästi sukupuolierot, mutta myös yksilölliset persoonallisuuspiirteet. Naisten kuvattiin olevan yleisemmin ristiriitatilanteen aktiivisia osapuolia. Toisin sanoen he kinaavat, huutavat ja puhuvat enemmän kuin miehet. Miesten nähtiin olevan riitatilanteiden passiivisia osapuolia, koska he saattavat toimia tilanteen rauhoittelijana, kuuntelijana tai vetäytyä tilanteesta esimerkiksi lähtemällä ulos. Vaikka haastateltavat ovat huomanneet tyypillisiä sukupuolten välisiä eroja riitatilanteissa, heidän mielestään

myös luonteenpiirteillä on suuri merkitys. Parisuhteessa molemmat osapuolet voivat olla luonteeltaan vahvoja, joka heijastuu molempien aktiivisuutena riitatilanteissa, jolloin voi olla vaikeaa löytää yhteisymmärrystä ongelmaan. Sukupuoliroolit voivat olla myös toisinpäin eli mies voi olla riidan aktiivisempi osapuoli ja nainen vetäytyä tilanteesta.

Kaikki haastatteluihin osallistuneet nimesivät samankaltaisia aiheita, jotka aiheuttavat heidän parisuhteessaan eniten ristiriitatilanteita. Haastatteluiden pohjalta suurimpia syitä ristiriitojen syntymiselle ovat ajankäyttöön ja erilaiset arkeen liittyvät asiat, kuten kotityöt. Ajankäyttö oli kuitenkin yleisin riidan syy kahden kulttuurin parisuhteessa. Puoliso saattaa kokea, että toinen viettää liian paljon omaa aikaa esimerkiksi ystäviensä kanssa eikä ole kotona perheensä kanssa. Hän voi olla myös kateellinen puolisolleen siitä, että tämä on vapaampi menemään ja ottamaan aikaa itselleen. Ristiriitatilanteisiin liittyy usein olettaus siitä, mitä toivottaisiin toisen tekevän. Kun puoliso ei täytäkään toisen hiljaista toivetta, voi seurauksena olla ristiriitatilanne puolisoitten välille.

Aika paljon riidat liittyvät semmoisiin arkisiin asioihin. Ja sitten esimerkiksi, kun mies oli töissä, niin monesti ajatteli, kun ne arkipäivät menee kauheella vauhdilla eikä siinä ehdi oikein tekemään mitään, niin viikonloppuna olisi aikaa olla yhdessä. Mut sit se mies saattoikin lähteä viikonlopuksi johonkin kavereiden kanssa. (Haastateltava 2.)

Haastateltavat sanovat, että lapsen syntymä on muuttanut riidan aiheita. Lapsi itse tai lapsen hoitoon liittyvät asiat eivät pääsääntöisesti ole riidan aiheuttajia. Lapsen syntymän on kuitenkin nähty ruokkineen parisuhteeseen uusia riidan aiheita, joita ei ollut ennen lasta. Tällainen toistuva ristiriitojen aihe on monissa parisuhteissa juuri ajankäyttö. Puolison koetaan viettävän liian paljon aikaa kodin ulkopuolella, kun toinen haluaisi enemmän perheen keskeistä aikaa. Osa haastateltavista on havainnut tässä jonkinlaisen kulttuurisen eron. Suomalaiset arvostavat sitä, että perhe viettää aikaa yhdessä. Toisesta maasta tulevan puolison kulttuuriin taas saattaa kuulua tiivis kanssakäyminen ja ajan viettäminen ystävien kanssa. Kun hän asuu vieraan kulttuurin keskellä, korostuu myös tarve ylläpitää omaa kieltä ja kulttuuria, joka näkyy haluna viettää aikaa oman kulttuurinsa edustajien kanssa.

Haastatteluissa ei käy ilmi onko juuri lapsen syntymä lisännyt tai vähentänyt ristiriitojen määrää. Useat haastateltavista mainitsevat, että parin elämäntilanteiden muutos on luultavasti ollut suurin tekijä ristiriitojen lisääntymisen tai vähenemisen kannalta. Pari on saattanut muuttaa yhteen vasta lapsen synnyttyä. Tällöin voi tuntua, että riitatilanteita on enemmän kuin aikaisemmin, jolloin heillä ei vielä ollut yhteistä arkea. Toisaalta pari on voinut oppia tuntemaan toisiaan paremmin vasta lapsen synnyttyä. Heillä on saatta-

nut olla aikaisemmin ristiriitoja, jotka ovat johtuneet siitä, etteivät he ymmärrä täysin toisiaan. Kun puolisoa on oppinut ymmärtämään kokonaisvaltaisemmin, ovat riitatilanteetkin vähentyneet. Lapsen ei siis koeta itsessään vaikuttavan parin ristiriitojen määrään.

Pareilla on erilaisia tapoja selvittää riitatilanteita. Yhteistä kaikille on kuitenkin halu oppia selvittämään tilanteet rakentavasti. Haastateltavien kohdalla ristiriitatilanteet päättyvät yleensä jonkinlaiseen loppuratkaisuun. Tätä ennen on voinut seurata voimakasta sanailua puolin ja toisin. Riidan lopputulokseen vaikuttaa myös puolisoiden persoonallisuudet. Jos molemmat ovat temperamenttisia, voi olla, että kumpikaan ei haluaisi antaa periksi. Jotkut haastateltavat kokivat olevansa aina se osapuoli, joka myöntyy toisen tahtoon eli tekee eräänlaisen kompromissin, koska ei halua jatkaa riitaa. Haastatelluissa mainitaan, että joskus riidan aiheita ei käsitellä kunnolla loppuun, vaan se ikään kuin ”unohdetaan”. Tämän vuoksi pari voi huomata riitelevänsä samasta aiheesta jossain toisessa tilanteessa. Kaikki haastateltavat ovat kuitenkin sitä mieltä, että ristiriitatilanteessa on tärkeää löytää yhteinen, molempia miellyttävä ratkaisu.

8 Johtopäätökset

Haastateltavien määrä oli sen verran pieni, että tutkimustuloksia ei voida täysin yleistää koskemaan kaikkien kahden kulttuurin parien näkemyksiä. Ne esittävät vain muutaman kahden kulttuurin liitossa olevan ihmisen henkilökohtaisia kokemuksia aiheesta. Jotta tulokset olisivat olleet yleistettävissä, olisin tarvinnut paljon suuremman otoksen, johon tässä opinnäytetyössä ei kuitenkaan ollut mahdollista paneutua. Tutkimustuloksista voidaan kuitenkin saada jonkinlainen käsitys siitä, miten lapsen syntymä saattaa vaikuttaa vuorovaikutukseen kaksikulttuurisessa parisuhteessa. Nostan haastattelutuloksista esiin johtopäätöksiä, jotka vastaavat alkuperäisiin tutkimuskysymyksiini.

Tulosten perusteella voidaan sanoa, että lapsen syntymä vaikuttaa aina jollakin tavalla puolisoiden väliseen vuorovaikutukseen kahden kulttuurin parisuhteessa. Aineiston pohjalta voidaan todeta lapsen syntymän muuttavan puolisoiden keskustelun- ja riidanaiheita, lisäävän tunneilmaisua, vaikuttavan omaan ja puolison kuuntelemiseen sekä muuttamalla puolisoiden välistä huomiointia. Kontula (2009: 81) kuvaakin lapsen syntymän olevan käännekohta puolisoiden yhteisessä elämässä. Ennen lasta puolisoiden elämä on erilaista. Heidän arkensa rakentuu esimerkiksi töistä, opiskelusta, ystävistä ja

yhteisistä illanvietoista ja ulkona käymisistä. Lapsen myötä elämä muuttuu näiden asioiden kohdalta ainakin joksikin aikaa. Toinen puolisoista, useimmiten nainen, jää kotiin hoitamaan lasta, jolloin hänen arkensa koostuu pääsääntöisesti lapsesta ja kotiin liittyvistä asioista. Samoin rajoittuvat myös puolisoitten mahdollisuudet lähteä vapaasti viettämään iltaansa ulos. Nämä muutokset heijastuvat puolisoitten keskinäisiin keskustelunaiheisiin. Tutkimustulosten mukaan lapsen synnyttyä puolisoitten keskustelut liittyvät usein juuri lapseen ja arkipäivän elämään, kuten kodinhoitoon. Puolisot, erityisesti naiset, juttelevat mielellään lapsen kehittymisestä ja uusien taitojen oppimisesta. Kinnunen (2007: 40-41) toteaa, että tällainen arkinen keskustelu on riittävää ylläpitämään puolisoitten välistä keskusteluyhteyttä.

Lapsen syntyminen muuttaa myös ristiriitojen aiheita kaksikulttuurisissa parisuhteissa. Tulokset osoittavat, että useimmiten riitatilanteet liittyvät ajankäyttöisiin aiheisiin. Tällaisia riitojen aiheita voivat olla puolison henkilökohtaiset menot tai yhteisen ajankäytön ongelmallisuus. Määtän (2000: 122) mukaan ristiriitojen aiheet voivat juuri liittyä johonkin tiettyyn, toistuvaan aiheeseen tai tilanteeseen. Riitojen aiheen voi laukaista myös jokin uusi elämäntilanne. Kaksikulttuuristen pariensa kohdalla lapsen syntyminen oli tällainen käännekohta, joka laukaisi ristiriitoja uusista aiheista. Ristiriitoja aiheuttavat tilanteet, esimerkiksi puolison illanvietot ystävien kanssa, eivät sinällään ole uusi ilmiö parisuhteessa, mutta lapsen myötä ne ovat saaneet uuden kontekstin. Ennen lasta puolisoa ei hämmäntänyt hänen kumppanin menot. Lapsen synnyttyä toisen omat menot ovat poissa perheen keskinäisestä ajanvietosta. Jos puoliso on useasti poissa, jää lapsenhoitovastuu yksin toiselle. Tämä saattaa myös turhauttaa toista ja saattaa puolisoit eriarvoiseen asemaan.

Tulokset kertovat, että lapsen synnyttyä on haastavaa kuunnella itseään ja puolisoaan. Oman itsensä kuuntelemisen hankaluuteen vaikuttavat myös sukupuolierot. Miehet osaavat irtautua arjesta naisia helpommin. Naisten on haastavaa tiedostaa omia tarpeitaan, toiveitaan ja kuunnella omaa jaksamistaan. Jallinojan (2000: 108-109) mukaan äidin ja lapsen suhde on symbioottinen, jolloin nainen helposti unohtaa kaiken muun, jopa oman itsensä kuuntelemisen. Miesten suhde lapsiinsa onkin erilainen, ja tämän vuoksi heidän on myös helpompi irtaantua arjesta, ottaa omaa aikaansa ja kuunnella omia tarpeitaan. Puolison kuuntelemiseen keskittyminen on haastavaa lapsen ollessa paikalla. Kinnunen (2007: 45) ja Määtä (2000: 119) sanovatkin, että ihmisen on luonnostaan vaikea keskittyä kuuntelemaan toista, ja vaatii erityistä päätöstä ja halua kuunnella. Lapsen kanssa huomio herpaantuu usein puolison kuuntelemisesta lapsen

tekemisten valvomiseen. Tällöin on haastavaa aidosti kuunnella mitä toisella on sanottavanaan.

Tunneilmaisu lisääntyy lapsen myötä kaksikulttuurisissa parisuhteissa. Jokaisella parilla tämä näkyy eri tavalla. Joillakin pareilla korostuvat positiiviset tunteet, toisilla nousee pintaan enemmän negatiivisia tunteita tai parin tunneilmaisu voi lisääntyä sekä myönteisissä että kielteisissä tunteissa. Kielteisten tunteiden lisääntyminen parisuhteessa ei kuitenkaan johdu suoranaisesti lapsesta, vaan uuden elämäntilanteen mukana tulleesta väsymyksestä. Yhteistä kaikille kahden kulttuurin pareille on se, että lapsi nähdään parin yhteisenä asiana ja yhteisten kokemusten tuojana. Usein lapsi lähentääkin puolisoita toisiinsa ja luo heidän välilleen uudenlaista yhteenkuuluvuuden tunnetta (Määttä 2000: 146).

Tuloksista käy ilmi, että lapsen syntymä vaikuttaa puolisoitten väliseen huomiointiin. Kinnunen (2007: 124) kirjoittaa, että aikaisemmin puoliset ovat jakaneet huomiota vain keskenään. Lapsen synnyttyä tilanne on toinen. Vauva saa paljon huomiota osakseen, mutta puolison huomioiminen voi jäädä vähälle. Tutkimustuloksista selviää, että huomiointi muuttuu katkonaisemmaksi kaksikulttuurisissa parisuhteissa, koska usein lapsi haluaa olla huomion keskipisteenä. Esimerkiksi puolisoitten halatessa toisiaan lapsi saattaa tulla jalkoihin pyörimään ja työntyä vanhempiensa väliin. Lapsiperhearjen keskellä toivotaan puolisolta usein hellyydenosoitusten lisäksi arkipäivän huomioimista. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että puoliso huomaisi toisen väsymyksen ja ottaisi lapsen hoitovastuu itselleen tai puoliso lähtisi tekemään perheen ruokaostokset.

Kun pariskunnalle syntyy lapsi, korostuvat puolisoitten keskinäisen ajan ja ulkopuolisen tuen merkittävyys toimivan vuorovaikutussuhteen ylläpitämisessä. Lapsen tulon myötä puolisoitten kahdenkeskeinen aika on rajallista, ja rajoittuu useasti ilta-aikoihin lapsen nukkuessa. Molemmat voivat kuitenkin olla liian väsyneitä päivästä, jotta jaksaisivat keskustella syvällisesti toistensa kanssa. Yhteiset irtiotot arjesta ovatkin tärkeitä kaksikulttuurisen parisuhteen hyvinvoinnin kannalta, unohtamatta toimivan vuorovaikutuksen näkökulmaa. Kahdenkeskeinen aika vahvistaa puolisoitten välistä rakkautta ja yhteenkuuluvuutta, ja auttaa jaksamaan arjen keskellä (Kinnunen 2007: 125-126; Määttä 2000: 154). Ulkopuolinen apu, kuten ystävät ja sukulaiset, on korvaamatonta puolisoitten keskinäisen ajan toteutumiseksi. He eivät voisi lähteä elokuviin tai yhdessä ulos syömään, jos heillä ei olisi ketään hoitamaan lasta. Ulkopuolisen tuen merkitys on siis suuri kahden kulttuurin parisuhteissa.

Tutkimustulokset osoittivat, että kulttuurin merkitys ei ollut suuri kaksikulttuuristen parien vuorovaikutuksessa. Enemmän painottuivat puolisoiden yksilölliset persoonallisuuspiirteet ja sukupuolierot. Puolisot ovat yksilöitä, joilla on eriäviä ja yhteneväisiä luonteenpiirteitä, jotka tulevat esiin myös vuorovaikutustilanteissa. Esimerkiksi puolisoiden temperamenttisuus näkyy ristiriitatilanteiden roolijaossa. Molemmat puolisot voivat olla aktiivisia ja pysyä tiukasti omassa näkemyksessään tai toinen puoliso on passiivinen ja voi vetäytyä riidasta. Tulosten pohjalta voidaan myös tulkita, että miehet ja naiset toimivat eri tavalla ollessaan vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Esimerkiksi naiset puhuvat enemmän tunteistaan, kun taas miehet pitävät tunteita enemmän sisällään. Näissä sukupuolieroissa on kuitenkin havaittavissa yksilöllisiä eroavaisuuksia naisten ja miesten kesken.

Tulosten pohjalta voidaan tehdä johtopäätös siitä, että lapsen syntymä vaikuttaa vuorovaikutukseen kaksikulttuurisissa parisuhteissa. Vuorovaikutuksessa tapahtuvat muutokset eivät ole kaikilla pareilla samanlaisia, ja muutoksiin suhtautuminenkin vaihtelee pariskuntien välillä. Lapsen syntymä vaikuttaa alkuoletustani vähemmän suoraan parin keskinäiseen vuorovaikutukseen. Enemmän lapsen syntymä vaikuttaa välillisesti vuorovaikutukseen, esimerkiksi väsymyksen kautta. Lapsen hoitaminen on kokopäiväistä työtä ja vanhemmat saattavat kärsiä lyhyistä yöunista. Nämä lisäävät vanhempien väsymystä, joka näkyy myös parin vuorovaikutuksessa.

9 Pohdinta

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää millaista vuorovaikutus on lapsen syntymän jälkeen kahden kulttuurin parisuhteissa. Halusin myös tutkia onko lapsi muuttanut vuorovaikutusta ja jos on, miten. Tutkimusmenetelmäksi valitsin teemahaastattelun ja analysoinnissa käytin apunani teemoittelua. Lopulliset tutkimustulokset kertoivat, että lapsen syntymä muuttaa aina jollakin tavalla vuorovaikutusta kaksikulttuurisessa parisuhteessa. Muutosta voi tapahtua keskustelun- ja riitojen aiheissa, oman itsensä ja puolison kuuntelemisessa ja huomioinnissa. Lapsi myös lisää pariskunnan tunneilmaisua. Lapsen syntymän jälkeen kahden kulttuurin parien vuorovaikutukseen liittyvät olennaisesti kahdenkeskeisen ajan rajallisuus ja ulkopuolisen tuen merkitys.

Saavutin opinnäytetyöni tavoitteen eli sain haastatteluaineistolla vastauksen tutkimuskysymyksiini. Matka tähän lopputulokseen ei kuitenkaan ollut ongelmaton. Alussa vaikeuksia tuotti se, minkä osa-alueen parisuhteesta valitsisin tarkastelun kohteeksi. Päädyin vuorovaikutukseen, joka on käsitteenä melko laaja. Rajasin vuorovaikutuksen käsitettä käyttämäni teoriakirjallisuuden pohjalta. Analysoidessani haastatteluja huomasin, että olisin voinut rajata vielä tiiviimmäksi vuorovaikutuksen käsitteen työssäni, koska sain joistakin teemoista mielestäni liian pintapuolisesti tietoa aiheesta. Jätinkin kokonaan pois sanattoman viestinnän tutkimustuloksista, vaikka se on näkyvässä haastattelurungossa (Liite 2.) Sanaton viestintä kaksikulttuurisissa parisuhteissa on itsessään niin monimuotoinen kokonaisuus, että sitä ei pysty tutkimaan perusteellisesti parin kysymyksen avulla.

Teemahaastattelu menetelmänä oli mielestäni toimiva ratkaisu. Halusin, että haastateltavilla on mahdollisuus kertoa avoimesti aiheesta ilman, että johdattelisin heitä liikaa kysymyksilläni. Apukysymykset olivat hyvä lisä haastattelutilanteissa, joissa kaivattiin enemmän ohjaavaa otetta. Olisin kuitenkin voinut enemmän panostaa haastattelukysymyksiin. Haastattelutilanteissa huomasin, että kaikki kysymykset eivät olleet toimivia tai olivat vaikeasti lähestyttäviä. Olisin välttynyt tältä, jos olisin tehnyt harjoitushaastattelun ennen varsinaisia haastatteluja. Olisin voinut tarkentaa kysymyksiä ja saada sitä kautta syvällisemmän aineiston. Teemoittelu oli luonteva valinta aineiston analysointitavaksi. Aineistoa oli helppo lähestyä valmiiden teemojen kautta.

Pidän tärkeänä, että opinnäytetyöni ja koko prosessi on luotettavaa tutkimusta. Pyrin luotettavuuteen säilyttämällä haastateltavien anonymiteetin ja käyttämällä haastatteluaineistoa vain tässä työssä. Minua satoi myös vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus haastateltaviani kohtaan, ja näin olen toiminutkin. Pohdin sitä, kuinka luotettavana voidaan pitää tutkimustulostani, kun haastateltavana oli vain neljä kaksikulttuurisen parisuhteen edustajaa. Koin kuitenkin neljän haastateltavan olevan riittävä määrä, koska haastatteluista nousi esiin samankaltaisia vastauksia. Mietin myös sitä, olisivatko vastaukset olleet erilaisia, jos joukossa olisi ollut täysin vastakkaisista kulttuureista tulevia henkilöitä. Selvää on kuitenkin se, että tutkimustuloksia ei voida täysin yleistää koskemaan kaikkia kahden kulttuurin pareja, mutta niistä voi kuitenkin saada jonkinlaisen käsityksen aiheesta.

Halusin lisätä työlläni tietoa kaksikulttuurisuudesta, ja sen mahdollisista erityispiirteistä. Toivonkin, että työstäni on hyötyä kaikille sosiaalialan ammattilaisille, jotka kohtaavat

työssään kaksikulttuurisia pareja ja heidän perheitään. Tulokset kertoivat, että toimiva ja rakentava vuorovaikutussuhde on tärkeä kaksikulttuurisille pareille. Vuorovaikutus parisuhteessa on aihe, josta varmasti toivottaisiin lisää keskustelua kahden kulttuurin parien kesken. Esimerkiksi yhteistyökumppanini Duo-projekti voisi tuoda esille lapsen syntymän vaikutuksia puolisojen väliseen vuorovaikutukseen vanhempainvalmennuksessaan tai he voisivat järjestää vuorovaikutuksesta luento- ja keskustelutilaisuuden.

Opinnäytetyöprosessini aikana tuli vastaan aiheita, joista voisi tehdä jatkotutkimuksia. Olin suunnitellut käsitteleväni myös sanatonta viestintää, mutta huomasin sen olevan itsessään liian laaja ja monimuotoinen aihealue. Tästä johtuen yksi jatkotutkimuksen aihe voisi olla sanaton viestintä kaksikulttuurisessa parisuhteessa. Mitä se pitää sisälleen, kuinka sitä käytetään ja millaisia kulttuurieroja sanattomassa viestinnässä on. Haastatteluista nousi esiin asioita, jotka eivät varsinaisesti liittyneet omaan aiheeseeni, mutta joita olisi mielenkiintoista tutkia lisää. Kiinnostavaa olisi tutkia sitä, millainen on suomalaisen puolison rooli hänen ulkomaalaisen puolisonsa maahanmuuttoprosessissa. Millaisia haasteita siinä esiintyy, ja millainen vastuu suomalaisella on hänen puolisonsa kotoutumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan. Toinen, hieman käytännönläheisempi, aihe olisi se, miten ottaa isät ja heidän vertaistuen tarpeensa huomioon vauva-aikana. Suurin osa kunnallisesta vauvatoiminnasta on virkatyöaikaan, jolloin suurin osa perheen itsestä on töissä. Tämän takia monilta isiltä saattaa puuttua kontakti muihin samassa elämäntilanteessa oleviin miehiin. Olisi mielenkiintoista selvittää, miten tähän voitaisiin vastata.

Lähteet

- Duo-projekti. Familia Club ry. Verkkodokumentti.
<http://www.familiacub.fi/duo_projekti.html>. Luettu 12.3.2013.
- Eskola, Jari – Suoranta, Juha 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Familia Club ry. Verkkodokumentti. <<http://www.familiacub.fi/>>. Luettu 12.3.2013.
- Hirsjärvi, Sirkka – Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula 2002. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Huttunen, Laura – Löytty, Olli – Rastas, Anna 2005. Suomalainen monikulttuurisuus. Paikallisia ja ylijäisiä suhteita. Teoksessa Huttunen, Laura – Löytty, Olli – Rastas, Anna (toim.): Suomalainen vieraskirja. Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Tampere: Vastapaino. 16-40.
- Jallinoja, Riitta 2000. Perheen aika. Keuruu: Otava.
- Joutsenniemi, Kaisla 2011a. Positiivinen vuorovaikutus parisuhteessa. Lääkärikirja Duodecim. Verkkodokumentti.
<http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk01089>. Luettu 2.7.2013.
- Joutsenniemi, Kaisla 2011b. Ristiriitojen ratkaisu parisuhteessa. Lääkärikirja Duodecim. Verkkodokumentti.
<http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk01090>. Luettu 4.7.2013.
- Kauppila, Reijo A. 2005. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Kinnunen, Saara 2007. Kahden kauppa. Kestävää parisuhdetta rakentamassa. Helsinki: Kirjapaja.
- Kontula, Osmo 2009. Parisuhdeonnen avaimet ja esteet. Perhebarometri 2009. Helsinki: Väestöliitto.
- Lainiala, Lassi – Säävälä Minna 2012. Perhebarometri 2012. Rakkautta, rikkautta ja ristiriitoja. Suomalaisten solmimat kaksikulttuuriset avioliitot. Helsinki: Väestöliitto.
- Malinen, Kaisa – Sevón, Eija 2009. Parisuhteen hoitaminen: suhteiden arkea vai irtiotoja arjesta? Teoksessa Lämsä, Tiina – Malinen, Kaisa – Rönkä, Anna (toim.): Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-Kustannus. 149-176.
- Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry 2010. Rakkautta ja vanhemmuutta kahden kulttuurin perheessä. Opasvihkonen. Helsinki: Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry.

Määttä, Kaarina 2000. Kestävä parisuhde. Helsinki: WSOY.

Mönkkönen, Kaarina 2007. Vuorovaikutus – Dialoginen asiakastyö. Helsinki: Edita.

Oksi-Walter, Päivi 2009. Syleilen ulkomaalaista. Teoksessa Oksi-Walter, Päivi – Roos, Jonna – Viertola-Cavallari, Ritva: Monikulttuurinen perhe. Helsinki: Kustannus Oy Arki. 67-127.

Ranssi-Matikainen, Hanna (toim.) 2009. Paremman avioliiton rakkauspankki. Helsinki: Päivä Osakeyhtiö.

Roos, Jonna 2009. Monikulttuuriset perheet Suomessa. Teoksessa Oksi-Walter, Päivi – Roos, Jonna – Viertola-Cavallari, Ritva: Monikulttuurinen perhe. Helsinki: Kustannus Oy Arki. 128-156.

Räty, Minna 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Tammi.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Perheet. Vuosikatsaus 2011, 2. Perheistä neljä prosenttia kokonaan ruotsinkielisiä. Helsinki: Tilastokeskus. Verkkodokumentti. <http://www.stat.fi/til/perh/2011/02/perh_2011_02_2012-11-09_kat_002_fi.html>. Luettu 8.9.2013.

Säävälä, Minna 2011. Perheet muuttoliikkeessä. Perustietoa maahan muuttaneiden kohtaamiseen. Helsinki: Väestöliitto.

Uusitalo, Hannu 2001. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. Helsinki: WSOY.

Vuorovaikutus kaksikulttuurisessa parisuhteessa 2013. Duo. Verkkodokumentti. <<http://www.duoduo.fi/3/post/2013/02/vuorovaikutus-kaksikulttuurisessa-parisuhteessa.html>>. Luettu 30.6.2013.

Haastattelupyyntö

HEI TE KAKSIKULTTUURISET VANHEMMAT!

Olen sosionomiopiskelija Metropolia Ammattikorkeakoulusta. Olen tekemässä opinnäytetyötäni ja aiheeni on **vuorovaikutus kahden kulttuurin parisuhteissa lapsen syntymän jälkeen**.

Tässä kohtaa tarvitsisin teidän apuanne. Etsin haastateltavaksi kaksikulttuurisessa liitossa olevia äitejä ja isejä, joilla on **alle kahden (2) vuoden ikäinen lapsi tai lapsia**. Haluan kuulla teidän kokemuksianne siitä, millaista puolisoiden välinen vuorovaikutus on lapsen syntymän jälkeen. Kokemustenne pohjalta kirjoitan raportin, josta uskon olevan hyötyä sekä Duolle että muille kahden kulttuurin pariin kanssa työskenteleville tahoille.

Tarkoitukseni on tehdä **haastatteluja**, jotka kestävät noin 1-1,5 tuntia ja teen ne suomeksi. Teidän suostumuksellanne nauhoitan haastattelut. Käsittelen haastatteluissa saamani aineiston luottamuksellisesti ja nimettömästi. Opinnäytetyöni valmistumisen jälkeen tuhoan kaiken haastatteluaineiston.

Teen haastattelut *heinäkuun loppuun mennessä*.

Jos kiinnostuitte ja aihe koskettaa teitä, pyydän ottamaan minuun yhteyttä sähköpostitse. Vastaan myös mielelläni opinnäytetyötäni koskeviin kysymyksiin.

Kokemuksenne ovat minulle tärkeitä!

Terveisin,

Maria Tamminen
maria.tamminen@metropolia.fi

Teemahaastattelurunko

Teemahaastattelurunko

1. Taustatiedot

- Sukupuoli?
- Oma ja puolison kotimaa?
- Kuinka kauan parisuhteessa?
- Minkä ikäinen lapsi?

2. Puhuminen ja kuunteleminen

- Millä kielellä kommunikoitte? Oma/puolison äidinkieli vai kolmas kieli?
- Naisten/miesten ja kulttuurien erot
- Miten teillä eroaa keskustelutyyli?
  - Millaisia eroja kulttuurienne keskustelutavoissa on?
  - Miten ne näkyvät teidän välisessä kommunikoinnissa?
- Puhumisen tasot (arkinen keskustelu, ajatusten ja mielipiteiden jakaminen)
- Millaisista asioista keskustellette?
  - Miten keskustelun aiheet ovat muuttuneet lapsen syntymän jälkeen?
  - Miten ylläpidätte keskusteluyhteyttä?
- Väärinkäsitykset ja kommunikaatiovaikeudet
- Mitkä asiat aiheuttavat mielestäsi väärinkäsityksiä parisuhteessa? Miten ne teillä näkyvät?
  - Millaisia ymmärtämis-/ilmaisuvaikeuksia ilmenee parisuhteessa?
- Itsensä ja toisen kuunteleminen
- Miten helppoa on kuunnella itseään lapsiperheiden keskellä?
  - Kuinka haastavaa on kuunnella aidosti puolisoa?
  - Mitkä asiat siihen vaikuttavat?

3. Tunteiden ilmaiseminen ja toisen huomioiminen

- Miten ilmaisette toisillenne tunteista? Helppoa/vaikeaa? Minkälaisia kulttuurisia eroja tunteiden ilmaisemisessa on?
- Minkälaisten tunteiden ilmaisemisen koette haastavaksi?
- Ovatko sinun/teidän kokemien tunteiden laatu muuttunut lapsen synnyttyä? Enemmän negatiivisia/positiivisia? Miten koette sen vaikuttaneen suhteeseen?
- Miten toisen huomioiminen on muuttunut lapsen synnyttyä?
- Koetteko saavanne/antavanne toiselle saman verran huomiota kuin aikaisemmin?
- Miten voisitte osoittaa toiselle enemmän huomiota?

4. Ristiriidat ja niiden selvittäminen

- Millaiset roolit teillä on ristiriitatilanteissa? Aktiivinen/vetäytyvä?
- Millaiset asiat aiheuttavat teillä ristiriitatilanteita?
- Onko ristiriitojen määrä/aiheet muuttuneet lapsen syntymän jälkeen? Miten?
- Millaisia keinoja teillä on selvittää erimielisyyksistä?

5. Sanaton viestintä (eleet, ilmeet, olemus, pukeutuminen, käytös ym.)

- Millainen merkitys sanattomalla viestinnällä on parisuhteessanne?
- Onko sen merkitys kasvanut/vähentynyt?

**Mitkä asiat koet haastaviksi/vaikeiksi teidän keskinäisessä vuorovaikutuksessa?
Onko vielä jotain lisättävää aiheesta?**